

ks. Jan Józef Janicki

Śp. ks. prof. Theodor Maas-Ewerd (1935-2002)

W dniu 20 września 2002 roku, w wieku 67 lat, zmarł nagle w klasztorze Augustianów w Klosterneuburg koło Wiednia ks. prof. dr hab. Theodor Maas-Ewerd, prałat Jego Świątobliwości, emerytowany profesor zwyczajny liturgiki (nauk liturgicznych) na Wydziale Teologicznym Katolickiego Uniwersytetu Eichstätt-Ingolstadt¹. Jeszcze trzy ostatnie dni przed śmiercią ks. Profesor prowadził w Mariazell wykłady z teologii modlitw eucharystycznych dla austriackiej Kongregacji Augustianów – Kanoników Regularnych!

Theodor Maas-Ewerd urodził się 6 lutego 1935 roku w Senden, w Westfalii. W latach 1955-1959 studiował teologię w Münster i w Passau (Pasa-wa), a po otrzymaniu święceń w 1961 roku rozpoczął pracę duszpasterską, z którą był związany przez całe swoje życie. Kontynuowanie dalszych studiów teologicznych zaowocowało, w 1967 roku, rozprawą doktorską poświęconą problematyce wpływu odnowionej liturgii na życie i rozumienie parafii w niemieckim obszarze językowym: *Liturgie und Pfarrei. Einfluss der Liturgischen Erneuerung auf Leben und Verständnis der Pfarrei im deutschen Sprachgebiet* (praca ta została wydana drukiem w Paderborn, w 1969 roku). Th. Maas-Ewerd habilitował się w 1976 roku, w Münster, na podstawie pracy badawczej, o charakterze historycznym, analizującej kryzys w ruchu liturgicznym Niemiec i Austrii w latach 1939-1945, a związany przede wszystkim z ówczesnymi polemikami i dyskusjami na temat tzw. „kwestii (pytania, problemu) liturgicznej”: *Die Krise der Liturgischen Bewegung in Deutschland und Österreich. Zu den Auseinandersetzungen um die liturgische Frage in den Jahren 1939 bis 1944* (druk: Regensburg 1981). W roku 1980 ks. dr hab. Th. Maas-Ewerd został profesorem zwyczajnym liturgiki (Ordinarius für Liturgiewissenschaft) na Wydziale Teologicznym Katolickiego Uniwersytetu w Eichstätt, gdzie pracował aż do swojej emerytury, do marca 2000 roku.

Ks. prof. Th. Maas-Ewerd był członkiem wielu znaczących (związanych z liturgią) gremiów, instytucji i grup roboczych; m.in. należał i przez pewien okres czasu zasiadał w gronie kierownictwa Niemieckiego Instytutu Liturgicznego (DLI).

¹ Zob. B. WENDEL, *Theodor Maas-Ewerd*, „Gottesdienst” 36 (2002), 182; N. HÖSLINGER podaje, że ks. prof. Maas-Ewerd zmarł 19 września 2002 roku [zob. N. HÖSLINGER, *Liturgiewissenschaftler Theodor Maas-Ewerd plötzlich gestorben*, „Bibel und Liturgie” 75 (2002), 307].

Przez okres dziesięciu lat (1989-1999) ksiądz Profesor należał do Komisji Liturgicznej diecezji Eichstätt, a od 1996 roku był doradcą Komisji Liturgicznej Konferencji Episkopatu Niemiec (DBK). Th. Maas-Ewerd był płodnym autorem publikującym na łamach różnych czasopismach teologicznych, takich jak: „Bibel und Liturgie”, „Praedica Verbum”, „Forum Katholische Theologie”, „Eichstätter Studien”, „Extemporalia”; od 1984 roku pełnił funkcję redaktora odpowiedzialny w „Klerusblatt”. Jest autorem ponad 700 pozycji bibliograficznych, poświęconych przede wszystkim takim tematom, jak: Msza święta, rok liturgiczny, historia ruchu liturgicznego, problemy pastoralno-liturgiczne. Z czasopismem „Bibel und Liturgie”, wydawanym w Klosterneuburg, ksiądz Profesor był związany od początku swojej drogi naukowej: już w 1960 roku opublikował tu pierwszy artykuł; swój ostatni ukazał się w czwartym (ostatnim) numerze 2002 roku, który też przynosi wiadomość o jego zgonie².

Na 25-lecie śmierci Piusa Parscha, znanego liturgisty z Klosterneuburg, ukazała się książka pt. *Mit sanfter Zähigkeit – Pius Parsch und die biblisch-liturgische Erneuerung*, wydana przez biblistę Norberta Höslingera i liturgistę Theodora Maas-Ewerda. Dwukrotnie poprawił, uzupełnił i wydał ks. prof. Th. Maas-Ewerd książkę Johannesa Emminghausa (swojego ziomka z Westfalii, który też był związany wielorakimi więzami z klasztorem Klosterneuburg i gdzie został pochowany jako kanonik honorowy augustianów) pt. *Die Messe – Wesen – Gestalt – Vollzug*. Obie książki ukazały się nakładem wydawnictwa Österreichisches Katholisches Bibelwerk, które ma swoją siedzibę właśnie w Klosterneuburg.

Ks. prof. dr hab. Th. Maas-Ewerd za swoją działalność naukową i duszpasterską otrzymał Krzyż zasługi dla Niemiec (Bundesverdienstkreuz); był ponadto odznaczony godnością prałata Jego Świątobliwości i kanonikiem honorowym (*canonicus honorarius*) klasztoru Augustianów w Klosterneuburg, gdzie też został pogrzebany 8 października 2002 r.

W komunikacie o śmierci księdza profesora Th. Maas-Ewerda podano, że znaleziono go martwego w jego pokoju, rankiem 20 września 2002 r. W związku z tym faktem można dopatrzeć się pewnego związku i przypadkowej (?) zbieżności z treścią jednego z ostatnich artykułów Zmarłego, poświęconego pastoralno-liturgicznym rozważaniom nad modlitwą na zakończenie

² Zob. Th. MAAS-EWERD, *Was ist neu in der neuen Ausgabe des Missale Romanum von 2002?*, „Bibel und Liturgie” 75 (2002), 295-301.

³ Zob. Th. MAAS-EWERD, „*Herr, auf dich vertraue ich, in deine Hände lege ich mein Leben*”. Pastoral-liturgische Erwägungen zur Komplet und zur Commendatio als deren „Schlüsselwort”, „Bibel und Liturgie” 75 (2002), 126-133.

⁴ Zob. Łk 23, 46: „Ojcie, w Twoje ręce powierzam ducha mego” (Ps 31 [30], 6).

dnia (Kompleta)³. Artykuł nosi charakterystyczny tytuł, którego pierwsza część nawiązuje do ostatnich słów Pana Jezusa wypowiedzianych na krzyżu⁴.

W jednym fragmencie swych bardzo głębokich rozważań Autor napisał: „Każda noc kieruje uwagę na noc śmierci. W ten sposób zaśnięcie (das Einschlafen) na końcu dnia staje się obrazem «zaśnięcia» (das «Entschlafen») na końcu naszego przemijającego życia tu, na ziemi. Z każdym wieczorem, z każdym dniem, który upływa (mija), ten koniec staje się bliższy. [...] Ponieważ zasypianie (zaśnięcie) wskazuje na «zaśnięcie» – umieranie (śmierć), dlatego chrześcijanin oddaje siebie samego i troskę o swoje życie w ręce Boże: «Panie, Tobie ufam, w Twoje ręce oddaję (składam) moje życie» [w obszarze języka niemieckiego łacińska formuła tzw. „responsorium breve”]: «In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum»⁵, brzmi nieco inaczej: «Herr, auf dich vertraue ich, in deine Hände lege ich mein Leben»]⁶.

Kraków

KS. JAN JÓZEF JANICKI

³ Zob. np. OFFICIUM DIVINUM, *Liturgia Horarum iuxta ritum romanum*, t. 1, Typis Polyglottis Vaticanis 1977, 539. Polska wersja tej modlitwy odpowiada łacińskiej: „W ręce Twoje, Panie, powierzam ducha mego” (zob. np. *Liturgia Godzin. Codzienna modlitwa Ludu Bożego*, t. 1, Poznań 1982, 924, 933 itd.).

⁶ Zob. np. *Stundenbuch für die katholischen Bischöfer des deutschen Sprachgebietes*. Erster Band, Freiburg 1978, 769.773 itd. Wydawca niemiecki informuje jednakże, że można używać formuły rzymskiej: „In deine Hände leg ich voll Vertrauen meinen Geist” (zob. *Stundenbuch...*, jw., 795).